

Innledning

Kartverket har som et av de viktigste tiltakene i sin strategiske handlingsplan at deres kart- og eiendomsdata skal bli gratis for alle. Det forutsettes at inntekstbortfallet kompenseres 100 %. Et foreløpig resultat av dette er at det i Revidert nasjonalbudsjett for 2013 er vedtatt følgende:

Kap. 1465 Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Regjeringen ønsker å frigi enkelte sentrale kartdata som kan bidra til bedre og rimeligere systemer for varsling, utrykning og beredskap, både for offentlige og private aktører. Det foreslås blant annet å frigi datasett fra hovedkartserie for landområdene (N50), veidata og adressedata. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen på kap. 1465, post 21, med 10 mill. kroner til dette formålet.

For Kartverket betyr dette at en god del produkter vil bli fritt tilgjengelig (gratis) fra og med 1. oktober 2013. Dette gjelder for alle brukere, dvs. både forhandlere, Norge digitalt-partner og allmennheten.

Hva som skjer videre i statsbudsjettet for 2014 er vanskelig å spå om, men det er et generelt press om å frigi "offentlige data". Det er kun når man kan argumentere med at informasjonen inneholder personopplysninger (med Datatilsynet som medspiller) at det er greit for å ikke frigi offentlige data.

Realiteten er nok også at det ikke bare er Kartverkets data man vil ha fri tilgang til. De detaljerte dataene (FKB-data, FKB-produkter og ortofoto) er av stor interesse, selv om det sjelden kommer fram i det offentlige rom. Dette er data hvor rettighetshaverne er Geovekst-partene eller de 6 stor kommunene utenfor.

Da er spørsmålet, hvilken strategi skal Geovekst-samarbeidet ha og hvilke argumenter skal vi benytte for å få fram vårt syn. Geovekst-partene bruker i dag ca 150 millioner årlig (158,2 millioner via Kartverket i 2012) gjennom definerte prosjekter som innføring av NN2000, etablering av ortofoto, etablering, periodisk og kontinuerlig ajourhold av detaljerte kartdata (FKB). I tillegg bruker partene et ukjent, men stort, beløp på eget arbeid, IT-løsninger knyttet til forvaltning, drift og vedlikehold av de samme dataene.

- Hvis samfunnet fortsatt skal ha tilgang til detaljerte, oppdaterte kartdata i hele landet, så må noen både gjøre jobben og noen må betale.

Det er ikke gratis!

- Kommunene har i følge plan- og bygningsloven et eget ansvar ved at de "skal sørge for at det foreligger et oppdatert offentlig kartgrunnlag for de formål som omhandles i loven" (§ 2-1. Kart og stedfestet informasjon).

Hittil har dette delvis blitt organisert og oppfylt gjennom Geovekst-samarbeidet, hvor partene har håndtert dette sammen, både organisatorisk, faglig og økonomisk. Hvis følgen av et pålagt "frislipp" på sikt, blir at Geovekst-samarbeidet oppløses, vil dette være svært ugunstig for kvaliteten på kartdataene og kommunenes evne til å oppfylle lovens formål. Kommunen vil fortsatt ha ansvaret, men ikke lengre ha noe apparat rundt seg til å organisere aktiviteten eller

bidra vesentlig økonomisk.

En eventuelle økonomisk kompensasjon over statsbudsjettet som enten skal administreres av Kartverket eller fordeles på kommunene, og som man ikke vet hvor lenge vil vare, er en dårlig løsning. Med dagens kommunestruktur er det kanskje 40 – 50 kommuner som har ressurser gjennom kompetanse, fagmiljø og økonomi til å tilfredsstille kravene i PBL.

- I Norge har vi hatt stor suksess med den finansieringsmodellen som har vært rådende de siste 20 årene.

En tredeling av kostnadene gjennom en statsfinansiering (Kartverkets bidrag), Geovekst-partenes samfinansiering (delvis også statsfinansiering) og brukerfinansiering (inntekter ved kommersielt salg eller betaling gjennom Norge digitalt – delvis statsfinansiering). Dette har fungert bra!

- Av de årlig ca 150 millioner, kommer om lag 5 mill fra salg, 15 mill fra Norge digitalt-partene og de resterende 130 mill fra Geovekst-partene (Kartverket bruker i størrelsesorden 25 - 30 mill/år + organisering og drift av Geovekst-samarbeidet sentralt som ikke inngår i dette beløpet)
  - ✓ Vi kunne klart oss uten bidraget fra kommersielt salg.
  - ✓ Det måtte bli noe mindre aktivitet uten bidraget fra ND-partene
  - ✓ Greier vi å holde samarbeidet inntakt ved "gratis" data – er det trolig at Telenor og e-bedriftene fortsatt vil delta hvis konkurrentene får alt gratis?
- Argumentet med at våre data i all hovedsak er finansiert med offentlige midler, kan det vanskelig argumenteres mot (bortsett fra 18 – 20 % som kommer fra Telenor og e-bedriftene), men den enkelte etat styrer sine egne budsjett og sentral øremerking er ikke god politikk
- Hva er bra med dagens ordning:
  - ✓ De største brukerne, som har et nært eierforhold til dataene, betaler det vesentligste av kostnadene og er med på å sette krav, videreutvikle teknologi, standarder, produkter og leveranser (produktspesifikasjoner, standardiserte leveranser og for eksempel geosynkronisering).
  - ✓ Partene har en egeninteresse i at dataene holdes à jour og til enhver tid er oppdaterte
  - ✓ Unikt tverrsektorielt samarbeid hvor partene i stor grad får tilfredsstilt sine egne behov, ønsker og krav

Vårt primære mål er uansett organisering, at alle samarbeidspartene sikres en enkel tilgang til tidsriktige (oppdaterte) kvalitetsdata, slik at de kan gjennomføre sine pålagte samfunnsoppgaver på en mest mulig effektiv måte. Likeledes skal det tilrettelegges for at "våre" data tas i bruk til verdiskapning i privat regi og tilgjengeliggjøres for allmennheten.

Det siste punktet er i stor grad ivaretatt gjennom alle varianter av innsynsløsninger og tjenester i regi av rettighetshaverne (f. eks www.norgeskart.no, [kommunal karttjeneste](http://kommunal.karttjeneste) og Gårdskart) eller kommersielle aktører som www.finn.no og www.gulesider.no

Prismodeller

Det hevdes fra enkelte forhandlere og andre at dagens prismodeller er kompliserte, uforutsigbare og ikke i tråd med utviklingen. Tabellen under viser innrapporterte salg gjennom Kartverkets formidlingstjeneste i 2012 (nettoppris, samt at det inneholder noe til kommunene utenfor Geovekst-samarbeidet). De fleste salgene er "småsalg" med nettoppris under kr. 1.000,- (minstepris inkl. påslag).

Det er bare registrert 32 salg større enn kr. 25.000,-, hvor noen av disse er delbetalinger for årsabonnement (særskilt disposisjonsrett for publisering).

<i>Mellom</i>		<i>Antall salg</i>	<i>Sum nettopris</i>
-	250	992	201 186
250	1 000	1 045	536 234
1 000	5 000	573	1 162 043
5 000	25 000	146	1 453 637
25 000	323 622	32	2 605 877
SUM		2 788	5 958 978

Det er stort sett to typer kunder:

1. Utbyggere, arkitekter, entreprenører e.l. som har behov for detaljerte kartdata over et mindre område
2. VØT-ere som ønsker å lage kommersielle tjenester for kommuner, regioner eller hele landet

Dagens prismodeller for detaljerte kartdata bygger på det omforente prinsippet at prisen skal være proporsjonal med produksjonskostnadene.

Bortsett fra fotograferingskostnadene (som er relativt uavhengig av hva som fotograferes, hvis vi ser bort fra "målestokk" og overlapp), er det infrastrukturen (primært antall bygninger), som er utslagsgivende for produksjonskostnadene. I prismodellene er det derfor antall bygninger innenfor valgt område som gir det største bidraget til prisen (et lite bidrag fra arealet), i tillegg til produktets detaljeringsgrad (FKB alle tema, FKB utvalgte tema, N5, N20 eller N20 bygg).

Dette medfører at man må vite hvor mange bygninger et valgt område inneholder før endelig pris kan kalkuleres. Dette kan synes noe tungvindt, men med dagens verktøy er dette en rask prosess.

Ortofoto prises etter areal og oppløsning.

Detaljerte høydedata (1-meters kurver, XYZ punktsky eller LAS-data) prises etter areal.

Vi har hittil ikke kommet fram til andre prismodeller som er enkle å håndtere, enkle å forstå og som synes like "rettferdige" om man kjøper detaljerte kartdata som dekker et bysentrum, villaområder, spredt bebyggelse, jordbruks- eller skogbruksområder. Forhandlerne har vært invitert til å komme med noen gjennomtenkte forslag til prismodeller, uten at vi har sett noe resultat av dette.

Kontakt med privat bransje

For å komme videre i prosessen og ikke bare bli "sittende på gjerdet", foreslås det at Geovekst-partene straks over sommeren tar et initiativ overfor den private bransjen (de største selgerne/brukerne av våre data) hvor vi kan diskutere litt rundt framtida. Det er flere aktuelle saker å ta opp:

- Ønsker bransjen egentlig gratis detaljerte kartdata, sett de åpenbare utfordringer dette vil medføre?
- Nye "rettferdige" og hensiktsmessige prismodeller (gitt at detaljerte kartdata ikke vil bli gratis i overskuelig framtid)

- Hvordan vil den private bransje argumentere i media når Kartverket fristiller sine data og det fortsatt må betales for detaljerte kartdata?
- Hva er viktigst – gratis data eller oppdaterte kartdata med jevn kvalitet over hele landet?

Er det mulig å enes om målet og kommunisere dette sammen?